PHÁT TRIỂN DU LỊCH VĂN HÓA THEO HƯỚNG BỀN VỮNG: NGHIÊN CỨU TẠI THÀNH PHỐ ĐÀ NẴNG

NGUYỄN VĂN DŨNG*

Du lịch văn hóa ngày càng khẳng định vai trò quan trọng trong bảo tồn di sản và nâng cao năng lực cạnh tranh của điểm đến. Trên cơ sở phân tích thực trạng phát triển du lịch văn hóa tại thành phố Đà Nẵng giai đoạn 2020 - 2025, bài viết đề xuất các giải pháp nhằm hoàn thiện thể chế quản lý, tăng cường vai trò chủ thể của cộng đồng và tái cấu trúc sản phẩm du lịch văn hóa gắn với củng cố liên kết thị trường, qua đó, thúc đẩy phát triển du lịch văn hóa theo hướng bền vững, phù hợp với điều kiện địa phương và yêu cầu của thị trường.

Từ khóa: *Du lịch văn hoá; phát triển bền vững; di sản văn hoá; điểm đến du lịch; Đà Nẵng.*

Cultural tourism is increasingly affirming its important role in heritage preservation and enhancing destination competitiveness. Based on an analysis of the current state of cultural tourism development in Da Nang City during 2020 - 2025, this article proposes solutions to improve the institutional management framework, strengthen the role of local communities as key stakeholders, and restructure cultural tourism products while reinforcing market linkages. These measures align sustainable cultural tourism development in line with local conditions and market requirements.

Keywords: *Cultural tourism; sustainable development; cultural heritage; tourist destinations; Da Nang.*

NGÀY NHẬN: 22/7/2026 NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 24/8/2026 NGÀY DUYỆT ĐĂNG: 18/11/2026

Email: dunghvhcqgvn@gmail.com

DOI: https://doi.org/10.59394/qlnn.372.2026.1711

1. Đặt vấn đề

Du lịch văn hóa ngày càng giữ vai trò quan trọng trong phát triển du lịch, góp phần đa dạng hóa sản phẩm, nâng cao năng lực cạnh tranh điểm đến, bảo tồn và phát huy các giá trị di sản, bản sắc văn hóa và thực hành văn hóa cộng đồng. Thành phố Đà Nẵng sở hữu hệ thống tài nguyên văn hóa đa dạng, như: di tích lịch sử - cách mạng, bảo tàng, không gian tín ngưỡng - tôn giáo, làng nghề truyền thống và các không gian văn hóa cộng đồng. Tuy nhiên, những nguồn lực này chưa được chuyển hóa tương xứng thành các sản phẩm du lịch có chiều sâu và giá trị gia tăng bền vững. Thực tế đó đặt ra yêu cầu gắn bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa với phát triển sản phẩm, sinh kế cộng đồng và chuyển đổi số. Định hướng này phù hợp với Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2030, trong đó nhấn mạnh yêu cầu phát triển du lịch bền vững gắn với bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa dân tộc, phát huy tiềm năng, lợi thế

* *TS, Học viện Hành chính và Quản trị công*

đặc trưng của từng vùng, miền (Thủ tướng Chính phủ, 2020). Vì vậy, việc nghiên cứu thực trạng và xác định định hướng phát triển du lịch văn hóa bền vững tại Đà Nẵng có ý nghĩa thiết thực trong khai thác hiệu quả nguồn lực văn hóa, nâng cao chất lượng trải nghiệm và tăng cường đóng góp của du lịch đối với phát triển kinh tế - xã hội địa phương.

2. Thực trạng phát triển du lịch văn hóa tại Đà Nẵng

2.1. Hệ thống tài nguyên và điểm du lịch văn hóa

Trong hệ thống tài nguyên du lịch văn hóa của thành phố Đà Nẵng, nhóm di sản lịch sử - bảo tàng và kiến trúc giữ vai trò nòng cốt trong việc hình thành chiều sâu văn hóa và ký ức đô thị. Mức độ bảo tồn và phát huy của nhóm tài nguyên này được lượng hóa thông qua chỉ số CPP tổng hợp, được xây dựng trên cơ sở đánh giá của các nhóm chủ thể liên quan (cán bộ quản lý, doanh nghiệp du lịch và cộng đồng địa phương), phản ánh mức độ đầu tư, quản lý và khai thác di sản trong giai đoạn 2020 - 2025 (xem *Bảng 1)*.

Kết quả tại *Bảng 1* cho thấy, công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa tại thành phố Đà Nẵng giai đoạn 2020 - 2025 được đánh giá ở mức khá, với giá trị trung bình đạt 3,59 điểm. Trong đó, bảo tồn di tích lịch sử - kiến trúc đạt mức cao nhất (3,72 điểm), phản ánh sự quan tâm và đầu tư tương đối ổn định; bảo tồn di sản văn hóa phi vật thể (3,58 điểm) và mức độ gắn kết giữa bảo tồn với khai thác du lịch (3,61 điểm) cũng cho thấy, xu hướng tích hợp di sản vào phát triển du lịch đã bước đầu được hình thành. Tuy nhiên, vai trò của cộng đồng trong hoạt động bảo tồn còn hạn chế (3,46 điểm), chủ yếu dừng ở mức tham gia hỗ trợ, đặt ra yêu cầu cần tăng cường trao quyền và hoàn thiện cơ chế phối hợp nhằm bảo đảm sự hài hòa giữa bảo tồn và phát triển bền vững.

2.2. Mức độ tham gia của cộng đồng và chủ thể văn hóa

Trong phát triển du lịch văn hoá theo hướng bền vững, cộng đồng địa phương không chỉ là đối tượng thụ hưởng mà còn giữ vai trò chủ thể trong bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa và tham gia vào chuỗi hoạt động du lịch. Thực tiễn phát triển du lịch cộng đồng tại thành phố cho thấy, yêu cầu gắn khai thác các giá trị văn hóa bản địa với tạo sinh kế bền vững cho người dân, đặt ra vấn đề cần nâng cao mức độ tham gia thực chất của cộng đồng trong quá trình phát triển du lịch (Thúy Hằng, 03/10/2025).

Kết quả tại *Bảng 2* cho thấy, mức độ tham gia của cộng đồng và các chủ thể văn hóa trong phát triển du lịch văn hóa giai đoạn 2020 - 2025 có sự phân hóa rõ rệt theo từng khâu. Cộng đồng tham gia tích cực hơn ở các hoạt động mang tính thực hiện, như: trình diễn và thực hành văn hoá (3,74 điểm) và cung ứng dịch vụ du lịch (3,68 điểm). Ngược lại, mức độ tham gia trong các khâu mang tính chiến lược, như: xây dựng sản phẩm (3,15 điểm) và quản trị, ra quyết định (2,98 điểm)

Bảng 1. Đánh giá mức độ bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa, giai đoạn 2020 - 2025 (điểm)

STT	Nội dung đánh giá	Giá trị trung bình	Mức độ đánh giá
1	Công tác bảo tồn di tích lịch sử - kiến trúc	3,72	Khá
2	Bảo tồn di sản văn hóa phi vật thể	3,58	Khá
3	Vai trò cộng đồng trong hoạt động bảo tồn	3,46	Trung bình
4	Gắn kết giữa bảo tồn và khai thác du lịch	3,61	Khá

Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát của tác giả.

Bảng 2. Mức độ tham gia của cộng đồng và chủ thể văn hóa trong phát triển du lịch văn hóa giai đoạn 2020 - 2025 (điểm)

STT	Nội dung đánh giá	Giá trị trung bình	Mức độ đánh giá
1	Tham gia trình diễn và thực hành văn hóa	3,74	Khá
2	Tham gia cung ứng dịch vụ du lịch	3,68	Khá
3	Tham gia xây dựng sản phẩm du lịch	3,15	Trung bình
4	Tham gia quản trị và ra quyết định	2,98	Trung bình

Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát của tác giả.

còn khá hạn chế. Điều này cho thấy, cộng đồng chủ yếu vẫn đóng vai trò thực thi hơn là chủ thể đồng sáng tạo và đồng quản trị, qua đó, đặt ra yêu cầu cần tăng cường trao quyền, nâng cao năng lực và hoàn thiện cơ chế tham gia nhằm phát huy vai trò trung tâm của cộng đồng trong phát triển du lịch văn hóa theo hướng bền vững.

2.3. Vai trò của cộng đồng và chủ thể văn hóa

Cộng đồng cư dân, nghệ nhân và các chủ thể văn hóa địa phương giữ vai trò trung tâm trong việc "kích hoạt" và chuyển hóa các giá trị văn hóa thành sản phẩm và trải nghiệm du lịch bền vững. Quá trình này gắn với việc tổ chức trải nghiệm, diễn giải giá trị di sản và bảo đảm tính xác thực trong phát triển sản phẩm du lịch văn hóa (McKercher và Du Cros, 2002). Chất lượng và cấu trúc sản phẩm được đánh giá qua mức độ đa dạng, chiều sâu trải nghiệm, chất lượng thuyết minh - diễn giải và tính khác biệt của sản phẩm (*Bảng 3*). Kết quả *Bảng 3* cho thấy, chất lượng và cấu trúc sản phẩm du lịch văn hóa tại thành phố Đà Nẵng giai đoạn 2020 - 2025 đạt mức trung bình khá, song còn thiếu tính đồng đều giữa các thành tố. Mức độ đa dạng sản phẩm được đánh giá mức độ khá (3,66 điểm), phản ánh nỗ lực mở rộng loại hình và không gian trải nghiệm; tuy nhiên, chiều sâu trải nghiệm văn hóa, chất lượng thuyết minh - diễn giải và tính khác biệt, khả năng nhận diện sản phẩm còn hạn chế. Điều này cho thấy, sản phẩm du lịch văn hóa vẫn thiên về tham quan, thiếu chiều sâu nội dung và chưa tạo được dấu ấn rõ nét, qua đó, đặt ra yêu cầu cần "đa dạng hóa sản phẩm du lịch theo hướng nâng cao tính độc đáo, đáp ứng nhu cầu của các phân khúc thị trường, trong đó chú trọng khai thác giá trị văn hóa – lịch sử thông qua tham quan di tích và các hoạt động nghệ thuật truyền thống (Nguyễn Thị Linh Giang, 2019).

2.4. Liên kết thị trường trong phát triển du lịch văn hóa

Liên kết thị trường giữ vai trò hoàn thiện chuỗi phát triển du lịch văn hóa theo hướng bền vững, trong đó các giá trị văn hóa và vai

Bảng 3. Đánh giá chất lượng và cấu trúc sản phẩm du lịch văn hóa, giai đoạn 2020 - 2025 (điểm)

STT	Nội dung đánh giá	Giá trị trung bình	Mức độ đánh giá
1	Mức độ đa dạng sản phẩm	3,66	Khá
2	Chiều sâu trải nghiệm văn hóa	3,41	Trung bình khá
3	Chất lượng thuyết minh - diễn giải	3,29	Trung bình
4	Tính khác biệt và nhận diện sản phẩm	3,22	Trung bình

Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát của tác giả.

Bảng 4. Đánh giá mức độ liên kết thị trường trong phát triển du lịch văn hoá tại Đà Nẵng (điểm)

STT	Nội dung đánh giá	Giá trị trung bình	Mức độ đánh giá
1	Mức độ phù hợp của sản phẩm với nhu cầu thị trường	3,58	Khá
2	Hiệu quả hoạt động quảng bá, xúc tiến	3,52	Khá
3	Khả năng thương mại hoá giá trị văn hóa	3,44	Trung bình khá
4	Liên kết cộng đồng/nghệ nhân với doanh nghiệp	3,29	Trung bình
5	Sự tham gia của doanh nghiệp	3,33	Trung bình
6	Khả năng hình thành chuỗi giá trị bền vững	3,25	Trung bình

Nguồn: Tổng hợp từ kết quả khảo sát của tác giả.

trò của cộng đồng được chuyển hóa thành các sản phẩm du lịch cụ thể có khả năng thương mại hóa và đáp ứng nhu cầu thị trường. Trên cơ sở đó, bài viết đánh giá mức độ liên kết thị trường và chất lượng sản phẩm du lịch văn hóa tại thành phố Đà Nẵng (*Bảng 4*).

Kết quả tại *Bảng 4* cho thấy, các sản phẩm du lịch văn hóa đã bước đầu đáp ứng nhu cầu của du khách. Tuy nhiên, các tiêu chí liên quan đến liên kết giữa cộng đồng, nghệ nhân với doanh nghiệp du lịch (3,29 điểm) và khả năng hình thành chuỗi giá trị du lịch văn hóa bền vững (3,25 điểm) còn ở mức thấp, phản ánh sự thiếu chặt chẽ trong liên kết ngang và liên kết dọc của hệ sinh thái du lịch văn hóa. Điều này cho thấy, mặc dù 4 sản phẩm du lịch văn hóa đã từng bước được thị trường tiếp nhận, song việc củng cố cơ chế liên kết thị trường và tăng cường vai trò trung gian của doanh nghiệp vẫn là điều kiện then chốt để nâng cao tính bền vững và năng lực cạnh tranh của sản phẩm.

3. Các yếu tố ảnh hưởng đến phát triển du lịch văn hóa bền vững tại Đà Nẵng

3.1. Chính sách và thể chế quản lý văn hóa - du lịch

Chính sách và thể chế quản lý đóng vai trò kiến tạo nền tảng cho phát triển du lịch văn hóa theo hướng bền vững, chi phối mức độ hài hòa giữa mục tiêu khai thác kinh tế, bảo tồn di sản và bảo đảm lợi ích của các chủ thể tham gia. Kết quả phân tích tại *Bảng 1* cho thấy, công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa tại thành phố Đà Nẵng trong giai đoạn 2020 - 2025 được đánh giá ở mức khá, phản ánh những nỗ lực trong việc hoàn thiện khung chính sách, tăng cường đầu tư và nâng cao hiệu quả quản lý di sản gắn với phát triển du lịch. Tuy nhiên, khi đối chiếu với các kết quả tại *Bảng 2* và *Bảng 4* cho thấy, sự thiếu đồng bộ trong quá trình triển khai chính sách cũng như hạn chế trong cơ chế phối hợp liên ngành. Đây vẫn là rào cản đáng kể đối với việc phát huy vai trò chủ thể của cộng đồng và nâng cao hiệu quả liên kết thị trường. Bên cạnh đó, mức độ tham gia của cộng đồng vào các khâu quản trị và ra quyết định còn hạn chế, trong khi các chính sách hỗ trợ liên kết giữa di sản văn hóa và thị trường du lịch chưa tạo ra tác động lan tỏa rõ nét. Vì vậy, việc hoàn thiện cơ chế phối hợp giữa cơ quan quản lý nhà nước, doanh nghiệp và các chủ thể liên quan có ý nghĩa quan trọng đối với tổ chức thực thi chính sách, phát triển chuỗi cung ứng sản phẩm và huy động nguồn lực phục vụ du lịch di sản văn hóa (Nguyễn Phúc Lưu, 2020).

3.2. Năng lực của cộng đồng và chủ thể văn hóa

Cộng đồng địa phương và các chủ thể văn hoá giữ vai trò nòng cốt trong việc chuyển hóa các giá trị di sản thành sản phẩm và trải nghiệm du lịch văn hoá mang tính xác thực. Kết quả khảo sát tại *Bảng 2* cho thấy, mức độ tham gia của cộng đồng trong các hoạt động cung ứng dịch vụ du lịch, trình diễn và thực hành văn hóa được đánh giá ở mức tương đối

cao, phản ánh sự cải thiện rõ rệt về nhận thức và mức độ gắn kết của cộng đồng với phát triển du lịch văn hoá trong giai đoạn 2020 - 2025. Tuy nhiên, kết quả tại *Bảng 3* lại cho thấy, vai trò của cộng đồng trong các khâu có tính chiến lược, như: xây dựng sản phẩm, diễn giải giá trị di sản và tham gia quản trị điểm đến vẫn còn hạn chế, qua đó ảnh hưởng trực tiếp đến chiều sâu trải nghiệm văn hoá và khả năng kiến tạo bản sắc khác biệt cho sản phẩm du lịch. Thực tiễn này cho thấy, bên cạnh việc mở rộng sự tham gia về mặt số lượng, cần đặc biệt chú trọng nâng cao năng lực, tăng cường trao quyền và hoàn thiện cơ chế chia sẻ lợi ích nhằm phát huy đầy đủ vai trò chủ thể của cộng đồng trong phát triển du lịch văn hóa theo hướng bền vững.

3.3. Chất lượng và cấu trúc sản phẩm du lịch văn hóa

Chất lượng và cấu trúc sản phẩm giữ vai trò then chốt trong việc quyết định sức hấp dẫn và tính bền vững của du lịch văn hóa. Kết quả *Bảng 3* cho thấy, hệ thống sản phẩm du lịch văn hoá tại thành phố Đà Nẵng giai đoạn 2020 - 2025 đã có sự đa dạng hóa nhất định, với mức đánh giá về sự đa dạng sản phẩm đạt 3,66 điểm (thuộc mức khá), song việc khai thác chiều sâu các giá trị văn hóa và chuyển hóa các giá trị đó thành những trải nghiệm có nội dung, bản sắc và khả năng nhận diện rõ ràng vẫn còn hạn chế. Vì vậy, cần tái cấu trúc hệ thống sản phẩm theo hướng tăng cường nội dung diễn giải, nâng cao chất lượng trải nghiệm và phát huy các giá trị văn hóa đặc trưng của địa phương.

3.4. Liên kết thị trường

Liên kết thị trường giữ vai trò cầu nối giữa giá trị văn hóa và dòng khách du lịch, qua đó quyết định khả năng thương mại hoá và lan toả của sản phẩm du lịch văn hóa. Kết quả tại *Bảng 4* cho thấy, mức độ liên kết thị trường của du lịch văn hóa tại thành phố Đà Nẵng giai đoạn 2020 - 2025 đã được cải thiện, thể hiện rõ ở vai trò ngày càng gia tăng của doanh nghiệp du lịch và hiệu quả của hoạt động xúc tiến điểm đến. Tuy nhiên, sự kết nối giữa cộng đồng địa phương với doanh nghiệp và các kênh phân phối hiện đại vẫn chưa thực sự chặt chẽ, phản ánh qua tính ổn định của đầu ra sản phẩm và khả năng tiếp cận thị trường còn hạn chế. Thực trạng này đặt ra yêu cầu cần hoàn thiện cơ chế phối hợp giữa chính quyền, doanh nghiệp và cộng đồng; tăng cường ứng dụng công nghệ và các nền tảng số trong hoạt động xúc tiến và phân phối sản phẩm nhằm nâng cao hiệu quả liên kết thị trường và bảo đảm tính bền vững cho phát triển du lịch văn hóa tại thành phố Đà Nẵng.

4. Kết luận

Đối với thành phố Đà Nẵng, yêu cầu phát triển du lịch văn hóa theo hướng bền vững càng trở nên quan trọng trong bối cảnh đô thị hóa diễn ra nhanh và nhu cầu du lịch ngày càng đa dạng. Theo cách tiếp cận này, bảo tồn và phát triển cần được xem là hai quá trình bổ trợ cho nhau. Khi giá trị văn hóa được khai thác có chọn lọc, cộng đồng được tham gia thực chất và các giá trị được chuyển hóa thành những trải nghiệm đặc trưng, Đà Nẵng sẽ có điều kiện hình thành mô hình du lịch văn hoá có chiều sâu, giàu bản sắc và có khả năng phát triển ổn định, lâu dài❐

Tài liệu tham khảo:

Bộ Chính trị (2017). *Nghị quyết số 08-NQ/TW ngày 16/01/2017 về phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn.*

McKercher, B., & Du Cros, H. (2002). *Cultural Tourism: The Partnership Between Tourism and Cultural Heritage Management.* Haworth Hospitality Press.

Nguyễn Thị Linh Giang (10/10/2019). Phát triển du lịch bền vững tại thành phố Đà Nẵng. *Tạp chí Quản lý nhà nước.* https://www.quanlynhanuoc.vn/2019/10/10/phat-trien-du-lich-ben-vung-tai-thanh-pho-da-nang/

Nguyễn Phúc Lưu (27/10/2020). Kinh nghiệm phát triển bền vững du lịch di sản văn hóa của Nhật Bản và một số khuyến nghị cho Việt Nam. *Tạp chí Quản lý nhà nước.* https://www.quanlynhanuoc.vn/2020/10/27/kinh-nghiem-phat-trien-ben-vung-du-lich-di-san-van-hoa-cua-nhat-ban-va-mot-so-khuyen-nghi-cho-viet-nam/

Thúy Hằng (03/10/2025). *Phó Chủ tịch UBND thành phố Nguyễn Thị Anh Thi khảo sát các điểm du lịch cộng đồng.* https://danang.gov.vn/vi/w/pho-chu-tich-ubnd-thanh-pho-nguyen-thi-anh-thi-khao-sat-cac-diem-du-lich-cong-dong?utm